

ТМ	Г. XXXVII	Бр. 2	Стр. 1043-1045	Ниш	април - јун	2013.
----	-----------	-------	----------------	-----	-------------	-------

Приказ
Примљено: 03. 06. 2013.

Весна Милтојевић

О ОБРАЗОВАЊУ ИЗ ДРУГОГ УГЛА*

Безмало петнаест година Јасмина (Иванов) Петровић бави се проблемима образовања код нас, од образовне структуре становништва на простору бивше Југославије и садашње Србије, до истраживања и пропитивања тема које се налазе у жижи интересовања последњих година, образовања особа са инвалидитетом. Део налаза изложила је у студији *Огледи о образовању у Србији: поглед на скрајнута питања*, за коју сама ауторка наводи у Предговору, чини се исувише скромно, да представља, „мали прилог актуелној дискусији о стању, проблемима и перспективи“ (стр. 12) образовања у нас. Захваљујући завидном теоријском и методолошком знању, ауторка је осим презентовања резултата сопствених истраживања, покренула бројна питања која су недовољно истраживана у социологији образовања.

На 135 страница сагледана су и покренута питања образовног система и образовања у Србији. Осим текста који је подељен у седам целина, студија садржи и Предговор, Сажетак на енглеском и српском, Литературу и Регистар личних имена.

У првој целини *Образовање у Србији: поглед на „горуће“ проблеме*, ауторка скреће пажњу на повезаност образовања и образовне структуре становништва и друштвеног развоја. Притом, имајући у виду студије Аткинсона, Петовара, Сарацена и других, доводи у везу образованост популације, социјалну искљученост и сиромаштво (стр. 15). На основу анализе података о степену образовања становника Србије, закључује да су у Србији присутне социјалне, етничке и родне неједнакости у образовању и указује на неопходност изналажења путева за њихово ублажавање (стр. 16–22). Проблем неједнакости у образовању доводи у везу и са квалитетом образовања, чему су посвећене наредне странице студије. У разматрањима о квалитету образовања посебна пажња посвећена је високошколском образовању и преласку на болоњски систем студирања (стр. 22–25). Критички анализирајући законску регулативу и последице текуће реформе, залаже се за успостављање јаснијих критеријума квалитета у образовању, уз уважавање значајних димензија образовања: „индивидуалне, која подразумева суштински бене-

vmiltojevic@yahoo.com

* Јасмина Петровић. (2012). *Огледи о образовању у Србији: поглед на скрајнута питања*. Косовска Митровица: Филозофски факултет Универзитета у Приштини, 159 стр.

фит појединца који учећи негује свој дух и израста у аутономну, одговорну, знањима оплемењену индивидуу и друштвене, за коју је оспособљен појединац, опремљен знањима по мери економије и осталих сфера укупне друштвене (ре)продукције конкретног друштва меродавни критеријум квалитетног образовања“ (стр. 24). Један од показатеља квалитета образовног процеса је, према мишљењу ауторке, усаглашеност образовања са потребама друштва за одређеним профилем. У том смислу, указује на осетљивост одређених нивоа образовања за одређеним кадровима, али и на опасности, с обзиром на тренутну ситуацију, те сматра да ће у Србији „тешко бити обезбеђени структурни услови за ангажовање како лица са „старим“ квалификацијама тако и новопродуктованих профила“ (стр. 26). Истовремено, указује на однос децентрализација образовања – демократизација образовног система – компатибилност исхода образовања са потребама локалне/регионалне заједнице (стр. 27–30). Целина се завршава разматрањима узрока насиља у школама и васпитно-образовним изазовима пред које се стављају образовне институције у периоду залагања за укидање ауторитарног обрасца понашања (стр. 30–33).

Препознајући значај и информативну улогу медија, у другој целини, *Медијска слика образовања у Србији*, бави се медијским презентовањем проблема у образовном систему (стр. 35–57). На основу квантитативне и квалитативне анализе садржаја објављених текстова у дневним новинама „Политика“, „Вечерње новости“ и „Данас“ о образовању, доноси закључке о обрасцима медијског говора о образовању, као веома значајном друштвеном подсистему, и закључује да су „проблеми образовања у штампаним медијима у Србији третирани као теме од умереног значаја за читалачку публику“ (стр. 138).

Трећи део текста бави се често занемариваним питањем од стране социолога код нас, односом образовања и социјалне искључености. Осврћући се на различите теоријске дискурсе о социјалној искључености, у делу студије под насловом *Образовање и социјална искљученост*, полазећи од социјално-класне неједнакости у образовању чини осврт и на различите методологије мерења социјалне искључености и указује да усвојени индикатори „не указују на постојање параметра који би изражавао још једну врло важну димензију социјалне искључености у образовању – међугенерациску трансмисију необразованости“ (стр. 68). У закључним разматрањима овог дела, указује се на неопходност изучавања и других обележја која утичу на доступност образовања, те се у наредне две целине разматра писменост и образовна структура пограничних општина Србије и образовне потребе и постигнућа особа са инвалидитетом.

Писменост и образовна структура становништва пограничних општина Источне и Југоисточне Србије: потенцијал развоја или фактор социјалне искључености, садржи анализу образовне структуре становништва (стр. 71–90), уз закључак да је неписменост израженија на овим просторима и већа од републичког просека, што уз остале социјалне и економске околности повећава „ризик од социјалне искључености по становништво“ (стр. 90). Притом се указује на неопходност истраживања образовне инфраструктуре на овим подручјима, као једног од узрока тренутног стања.

Пратећи своју основну тезу о односу образовања и социјалне искључености у петој целини „Ми“ и „Они“ у образовним институцијама (стр.

91–112), ауторка указује на раскорак између усвојених стандарда права лица са инвалидитетом и реализације тих права. Посебно се скреће пажња на позитивне и негативне последице укључивања по сваку цену деце са вишеструким инвалидитетом у редовно школовање и износе налази резултата добијених дубинским интервјуом тридесеторо испитаника, особа са инвалидитетом. Према мишљењу ауторке, „у Србији ни изблиза нису створени услови за социјалну интеграцију и инклузију ове друштвене групе“ (стр. 110).

Последње две целине посвећене су реформама у образовању. Посебну пажњу ауторка је посветила образовању стручњака у области социјалне заштите, једне важне професије у савременом друштву. Полазећи од тезе да је у савременом друштву све већа и учесталија потреба за „боље осмишљеним интервенцијама у области социјалне политике“, у одељку *Образовање и промене: конкретизација на примеру образовања стручњака у области социјалне заштите*, ...указује на промене у стандардима за образовање социјалних радника у светлу реформе система социјалне заштите у Србији (стр. 113–125). У закључку, а на основу анализе савремене литературе посвећене питањима социјалног рада и социјалне политике и одређених докумената, залаже се за унапређење теоријског знања и методолошких достигнућа као добар начин за „квалитативни скок у образовању подмлатка за рад у овој несумњиво ванредно важној професији у савременом друштву“ (стр. 124).

Студија се завршава текстом *Реформа образовања у Србији: стање и перспективе* (125–137), у коме се на сажет начин указује на противуречности реформе образовања и констатује да су овај процес „обележили бројни дисконтинуитети, како у области креирања образовне политике, тако и у склопу конкретних промена образовне праксе“ (стр. 135) промишљањима реформе образовања код нас.

Покренута питања и понуђени одговори интересантни су не само за научну и стручну јавност, јер су подстицајни за даља истраживања, већ и за ширу јавност, те студија може бити од користи како студентима, тако и социолозима образовања и свима који се у свом раду баве овом важном делатношћу.